

stig Valgmaade. I dette Øjeblik, da Sagen nærmer sig sin sejrige Afslutning, synes jeg, vi bør mindes, paa hvilket Tidspunkt og af hvem den er ført frem.

Hvad Kvinderne angaar, var der ikke i 50'erne og heller ikke endnu i 70'erne Tale om dem. I 1879 talte Frederik Bajer om et Forslag om almindelig Valgret uden at nævne Kvinderne. Talen om dem kom først frem i 1886 fra daværende Folketingsmand Frederik Bajer. Derfor synes jeg, at naar nu ogsaa denne Sag føres til en sejrige Afslutning, skulle vi mindes den Mand, der i en Aarrække har staaet her som Talsmand, dels for Kvindernes Valgret, dels, som vi ogsaa alle vide, for Forholdstalsvalgmaaden. Betegnende er det, at da denne Sag kom frem og Forslaget derom, som i mere vidtgaaende Form var fremført af Bajer, i en meget beskeden Form blev vedtaget af dette Ting, idet det kun gav selvstændige skatteydende Kvinder Valgret, blev det, efter at det var ført op i Landstinget, mødt med den Indvending, at det var Kvindernes politiske Valgret, her var Spørgsmaal om, og at man burde standse denne Sag i sin Begyndelse. Dette vil sikkert nok af de Kvinder, som nu i saa rigt Maal faa kommunal Valgret, blive opfattet som et gunstigt Varsel, som de ville tage sig til Indtægt.

At vi i dette Lovforslag have faaet Kvindevalgretten vedtagen i saa vidt Omfang, som Tilfældet er, skyldes i første Række, som det ogsaa blev omtalt af det ærede Medlem for Løvel (Anders Nielsen), den nuværende Trafikminister. Da Regeringsforslaget om almindelig kommunal Valgret kom frem i 1903, hvor der kun tilbødes Valgret til de skatteydende Kvinder, og det vilde praktisk betyde alene de ugifte og Enkerne, da var der to, der rejste sig for at anbefale, at man udvidede den kommunale Valgret til de gifte Kvinder — det var den nuværende ærede Trafikminister og det ærede ældste Medlem af Socialdemokraterne, det ærede Medlem for Christianshavn (Hørdum). Men den Gang Sagen kom til anden Behandling, forelaa der paa dette Tings Bord — Sagen havde ikke været i Udvalg — et Forslag om at give de gifte Kvinder Valgret, og dette Forslag var fremkommet fra Medlemmer af Venstrereformpartiet. Det var altsaa Trafikministeren, hvem det var lykkedes at faa sit Parti med, medens dette ikke var sket for Socialdemokraternes Vedkommende, og dette fortjener at understreges, naar Socialdemokraterne nu gerne ville tilskrive

sig Æren for Kvindernes Valgret, at de stillede ikke Forslag derom. De stillede Forslag om Tyendets Valgret, men ikke om de gifte Kvinders Valgret.

Jeg tror, at den Kritik, der nu rejses mod de enkelte Punkter i dette Lovforslag, hvor Demokratiet har gjort Indrømmelser, vil forsvinde, naar Loven kommer til praktisk Anvendelse. Jeg tror, at Socialdemokraterne ville være saa optagne af at bruge og udnytte Loven, og det vil vise sig, at den giver dem baade i den kommunale Virksomhed og i Agitationen saa betydelige Fordele, at de ville glemme at være vrede paa den.

Naar man stemmer for en stor Sag, kommer man naturligt til at spørge: Hvilke Virkninger kan man antage, den vil faa? Da jeg var med paa Rigsdagsmændenes Besøg i Frankrig for en Tid siden, forespurgte jeg flittigt om, hvorledes nu egentlig den almindelige kommunale Valgret virkede, hvor Socialdemokraterne havde Flertal. Det er nemlig klart, at Følgen af denne Lov vil blive, at i nogle Kommuner ville Socialdemokraterne faa Flertal, og i saare mange ville de blive repræsenterede. Det interesserede mig at faa noget at vide derom. Men jeg kunde ikke faa andet at vide, end at det havde ikke haft nogen Betydning med Hensyn til andet end Personerne. I Frankrig have de nemlig nok almindelig kommunal Valgret, men det kommunale Selvstyre er i den Grad indskrænket, at det kun har ringe Betydning, hvem der kommer til at udøve det. Men der er andre Lande, hvor man har almindelig kommunal Valgret i Forbindelse med vidtgaaende kommunalt Selvstyre. Det er altsaa disse Lande, man skal søge hen til, naar man vil have at vide, hvordan saadant virker.

Naar man f. Eks. spørger, hvorledes det virker i Svejts, saa faar man at vide, at det virker dertil, at Oplysningsvæsenet, Velgørenhedsforanstaltningerne og Samfærdselsvæsenet fremmes fra kommunal Side i stort Omfang, og det fører paa den anden Side til, at de kommunale Skatter stige betydeligt. Nu kan man ganske vist sige, at i det Tidsrum, for hvilket dette Resultat angives, en Snes Aar, og i hvilke de kommunale Skatter i Svejts ere stegne til omtrent det dobbelte, ere de ogsaa stegne stærkt herhjemme, uagtet vi ikke have almindelig kommunal Valgret, men have haft saa meget tilbage af den privilegerede. Men det vil altsaa blive i den Retning, at Udviklingen vil gaa.

Fra England nævnes, at Kommune-